

KùLTÜR TURİZMİ KAPSAMINDA GELENEKSEL EL SANATLARININ TURİZME OLAN ETKİLERİ: AMASRA ÖRNEĐİ¹

The Effects of Traditional Handicrafts on Tourism Within The Scope of Cultural Tourism: The Case of Amasra

Doç. Dr. Yasin DÖNMEZ
Karabük Üniversitesi
yasindonmez@karabuk.edu.tr
Orcid ID: 0000-0003-2840-6312

Elif KOCAKAYA
elifkocakayaaa@gmail.com
Orcid ID: 0000-0003-1508-4502

Öz

El sanatları bir ülkenin önemli kùltür unsurları arasında yer almaktadır. Eski çağlardan günümüze kadar uzanan süreçte, yaşanan yerlere ait yaşantılara ait bilgiler sunmaktadır. Geçmişten günümüze kadar ulaşan el sanatlarının kùltürel miras kapsamında korunarak gelecek nesillere aktarılması konusunda birçok araştırmalar yapılmaktadır. Kùltür turizminin önemli elemanlarından birisi olan el sanatlarının korunarak turizme kazandırılması, ziyaretçilere de geçmiş zamanlara ilişkin yaşantılara ait izlenim fırsatı sunulmaktadır.

Bu çalışmada, ülkemizin önemli kentleri arasında yer alan Amasra kentine ait el sanatlarının araştırılarak, turizme olan etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır. Zonguldak ilinden ayrılarak Bartın iline bağlanan Amasra kenti sahip olduğu deniz ve doğal güzellikleri ile önemli bir turizm potansiyeline sahiptir.

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak, Amasra'da yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Covid-19 pandemisi sebebiyle görüşmeler kısıtlı sürelerde gerçekleşmiştir. Tel kırma ve ahşap oymacılığının daha öne plana çıktığı hatta tel kırma el sanatının coğrafi işaretinin alındığı tespit edilmiştir. Araştırma alanında el sanatlarının önemi ortaya konulmuş, tanıtım ve geliştirilmesi için çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: El Sanatları, Amasra, Kùltür Turizmi, kùltürel Miras

¹ Bu çalışma “Kùltür Turizmi Kapsamında Geleneksel El Sanatlarının Turizme Olan Etkilerinin Karşılaştırılması: Safranbolu- Amasra Örneği” Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

Abstract

Handicrafts are among the important cultural elements of a country. It provides information about the lives of the places lived in the process from ancient times to the present. Many researches are carried out on the preservation of handicrafts that have survived from the past to the present within the scope of cultural heritage and transferring them to future generations. Preserving handicrafts, one of the important elements of cultural tourism, and bringing them to tourism, visitors are offered the opportunity to experience the experiences of the past.

In this study, it is aimed to research the handicrafts belonging to the city of Amasra, which is among the important cities of our country, and to investigate their effects on tourism. The city of Amasra, which is separated from Zonguldak and connected to Bartın, has an important tourism potential with its sea and natural beauties.

In the study, face-to-face interviews were conducted in Amasra by using semi-structured interview technique. Due to the Covid-19 pandemic, the meetings took place in a limited time. It has been determined that wire breaking and wood carving are more prominent and even the geographical indication of wire breaking handicraft has been taken. The importance of handicrafts in the research area has been revealed, and various suggestions have been made for their promotion and development.

Keywords:Handicrafts, Amasra, Cultural Tourism, Cultural Heritage

Giriş

Sanayi devriminden sonra kentler üzerinde meydana gelen yoğun göç dalgası, kentlerin oluşumlarına etkileri büyük olmuştur (Öztürk ve Işınkaralar, 2018; Öztürk vd., 2021a). Farklı kültürdeki insanların bir araya gelerek oluşturdukları yaşam alanları ile birbirleriyle kaynaşmalarına ve buna bağlı olarakta sahip oldukları bilgilerin paylaşımlarına vesile olunmuştur. Ticaret ile başlayan kazançları, loncalık sistemiyle daha da etkin hale gelmiştir.

Loncalık sistemi esnaf ve sanatkârların eğitimleri ile ortaya koydukları ürün ve hizmet anlayışları sayesinde, toplum üzerindeki etkileri pozitif olmuştur. Böylelikle günümüze kadar ulaşan el sanatlarının, sağlıklı bir şekilde ilerlemiştir. Yöresel farklılık gösteren el sanatları günümüzde farklı toplumlar hakkında önemli bilgiler barındırmaktadır. Ahşap, dericilik, ahşap gibi malzemelerin, işlenerek toplum faydasına yapılan el sanatlarının, yeryüzünde çok farklı bir şekilde günümüze kadar geldikleri görülmektedir.

20. yy başlarında el sanatlarının unutulmadan gelecek nesillere aktarılması konusu UNESCO tarafından ciddi bir şekilde ele alınmaya başlamıştır. El sanatları yaşanan yöreye özgü başta yaşam biçimleri olmak üzere, inanışları ve kültürlerini yansıtan önemli kültürel miraslarımız arasında yer almaktadır. Kültür turizminin önemli elemanlarından birisi olan el sanatlarının, günümüzde etkin oluşu yapılan birçok çalışma ile ortaya konmuştur. Amasra Batı Karadeniz de yer alan, sahip olduğu tarihi ve doğal özellikleriyle öne plana çıkmış önemli turizm kentleri arasındadır. Bulunduğu coğrafya da Roma ve Bizans imparatorluğu kalıntılarının yer aldığı kent, el sanatları noktasında da çeşitliliği ile ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada Zonguldak ilinden

ayrılıp, il statüsüne ulaşan Bartın ilinin önemli turizm kentleri arasında yer alan Amasra kentin sahip olduğu el sanatlarının tespit edilmesi, güncel durumları ve turizm üzerindeki etkilerinin araştırılması amaçlanmıştır.

Kültürel Miras ve Turizm İlişkisi

Evrensel bir niteliğe sahip olan ve tüm insanlığa katkı sağlayan kültürel mirası açıklamadan önce kültür kavramına değinelim. Kültür, insanların ve toplumların karakteristik özelliklerini yansıtan, ulusları birbirinden ayıran, kendine has hayat görüşleri, sanat zevkleri, yemek biçimleri, duyguları, düşünceleri, gelenek, göreneklerini, el sanatları vb. ifade eden ortak milli değerlerdir (Öztürk vd., 2020). Her milletin, kendine ait yaşamsal döngüsünü yansıtan bir kültüre sahiptir. Öznesi insan olan kültür, toplumlar arasında birlik beraberliği duygusunu kuvvetlendiren ve başka milletler karşısında ayakta durmasını sağlayan önemli bir olgudur. Disiplinler arası bir kavram olan kültür hakkında Bilinen en kabul görmüş yorum İngiliz Antropolog Taylor tarafından yapılmıştır. Taylor'a göre "kültür ya da uygarlık, toplumun üyesi olarak insanın öğrendiği, bilgi, sanat, gelenek –görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür" (Güvenç, 2010:100). Farklı bir tanımda kültür, topluluk halinde yaşayan bireylerin sistemsel olarak adet biçimlerini ve inançlarını anlama, yapılandırma ve düzenlemeye dair bir kavramdır (Çakmak, 2020:159).

Kültürel miras, toplumun geçmişinden gelen tüm somut ve somut olmayan değerleri içerir ve kültürel mirasın korunması, toplumun geçmişi, bugünü ve geleceği arasında kurduğu bağ açısından büyük önem taşımaktadır (Onur, 2020:145). Kültürel miras, yüzyıllar boyunca ulusların kültürel bağlarını kuvvetlendiren, toplumları bir arada tutan ve gelecek nesillere kültürel benlikleri hakkında ışık tutan ortak değerlerdir. Bireylerin geçmiş ile bağ kurmalarını sağlayan kültürel miras, ülkelerin ve tüm insanlığın ortak hazineleridir. Kültürel miras toplum ve uluslara ait örf ve adetlerin devamlılığını sağlayan önemli bir olgudur. Taşdığı miras niteliklerinin yanı sıra yeni nesle gelişme, öğrenme fırsatı sunan, kişilere sıcak anılar ve güzel hisler yaşatan, hayat ve dünya görüşümüze derinlik katan, keşfetme ve yaratıcı duygularımızı besleyen önemli bir kavramdır (İstanbul valiliği, 2014:11; Öztürk vd., 2021b). Kültürel miras unsurları buldukları bölgenin kültür yapısı, genel karakteri, yöresel kimlikleri, tarihi geçmişi hakkında bilgi edinmemizi sağlayan kültür belgeleridir (Akkuş vd., 2017:4). Kültürel miras, UNESCO tarafından somut ve somut olmayan miras değerleri olarak iki kategoride incelemiştir. Somut kültürel miras; arkeolojik sit alanları, binalar, objeler vb. oluştururken, temsiller, bilgiler, ritüeller, el sanatları ise somut olmayan kültürel mirası oluşturmaktadır. Somut olmayan kültürel mirasın bir ögesi olan el sanatları, kişilerin bilgi ve yeteneklerine dayanan genel olarak doğal hammaddenin tüketildiği, makine gücüne gereksinim duyulmadan elle ve basit araç gereçle yapılan, toplumların örf ve adetlerini, folklorlarını, kültürlerini taşıyan ve yapan kişinin yetenek ve zevklerini yansıtan, gelir getirici üretime yönelik faaliyetlerdir (Demirbulat ve diğerleri 2015:566). Özellikle son dönemlerde fertlerin gerek kendi toplumlarını anlamak ve tanımak gerekse farklı toplumların kültürel öğelerini keşfetme isteği seyahat motivasyonu haline gelmiştir (Gümüş ve Dilek, 2020, s. 6). Bu sebepten kültürel miras

ve turizm arasında birbirini tetikleyici önemli bir bağ vardır. Özellikle turizmin sektörünün gelişmesinde kültür miras kavramı büyük rol oynamakta ve çekicilik unsuru oluşturmaktadır. Turizm, dinlenmek, eğlenmek, görmek ve farklı kültürleri tanımak gibi amaçlar doğrultusunda geziler ve herhangi bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan iktisadi ve kültürel önlemler bazında yapılan çalışmaların tümüne denilmektedir (Özsoy, 2019:3; Öztürk vd., 2021c).

İnsanların klasik turizmlerinde türlerinde doyuma ulaşması farklı arayışlara sürüklemiş ve bilindik seyahat etkinlikleri dışında çıkılarak turizmde çeşitliliğin artmasında etken oluşturmuştur. Özellikle son dönemlerde turist yönelimlerinde değişimlerin yaşandığı, güneş, deniz, kum olarak bilinen tatil turizminden farklı olan alternatif turizm çeşitlerine eğilim gösterdiği gözlemlenmektedir (Güllü ve Yaşar, 2019:109). Çalışma alanı olan Amasra kentinde kültür turizmi incelenmiştir. Kültür turizmi; eski eserleri, yerel mimariyi, tarihi yapıları görmek, fuar ve festivallere katılmak, dini seyahatler gerçekleştirmek, yöresel mutfakları deneyimlemek gibi maksatlarla yapılan turist katılımıyla oluşan bir turizm çeşididir (Bandoğlu, 2016:158). Yörede bulunan tarihi ve kültürel doku, geleneksel el sanatları kentte kültür turizminin gelişmesine etken oluşturmuştur. Kenti ziyaret eden turistler ziyaretleri esnasında farklı ürünler satın almaktadır. Tüketiciler satın alma tercihlerinde bulunmadan önce çeşitli kararlar almakta ve bu kararlar doğrultusunda satın alma eylemini gerçekleştirmektedir. Tüketicinin bu karar verme sürecinin beş aşamadan oluşmaktadır. Bunlar;

- sorunun belirlenmesi,
- bilgi arama,
- alternatiflerin değerlendirilmesi,
- satın alma kararı / tercihi
- aldıktan sonraki davranış (Dönmez ve Türkmen, 2015:16).

Çalışma alanını ziyaret eden turistler, özellikle yöre ile özdeşleşmiş bölgenin yaşam tarzını, kültürünü, folklorunu yansıtan el sanatlarını satın alarak gelir kaynağı oluşturmakta ve bölgenin gelişimine katkı sağlamaktadırlar.

Materyal ve Yöntem

Çalışmanın materyalini Amasra kenti oluşturmaktadır. Amasra batı Karadeniz bölümünde yer alan Bartın iline bağlı bir ilçedir. Şehrin coğrafi konumu 41° 45, 25 kuzey enlemi ile 32°1, 49 doğu boylamı arasında olup ortalama yüzölçümü 120 km. dir. Kuzeyinde Karadeniz, doğusunda Kurucaşile, batı ve güneyinde ise Bartın merkez ilçesi bulunmaktadır. Amasra merkezi, Bartın'a 17 km uzaklıkta yer almaktadır (Dağ, 2017:10). Amasra şehir merkezinin iskeletini oluşturan adalar; Boztepe, Küçük Ada, Tekke tepesi ve Zindan ismini taşır. Büyük Ada veya Tavşan Adası ismiyle anılan ada dört adadan ayrı bir yerdedir (Sarı, 2001:30).

Őekil 1: Amasra'nın Konum Haritası (URL -1)

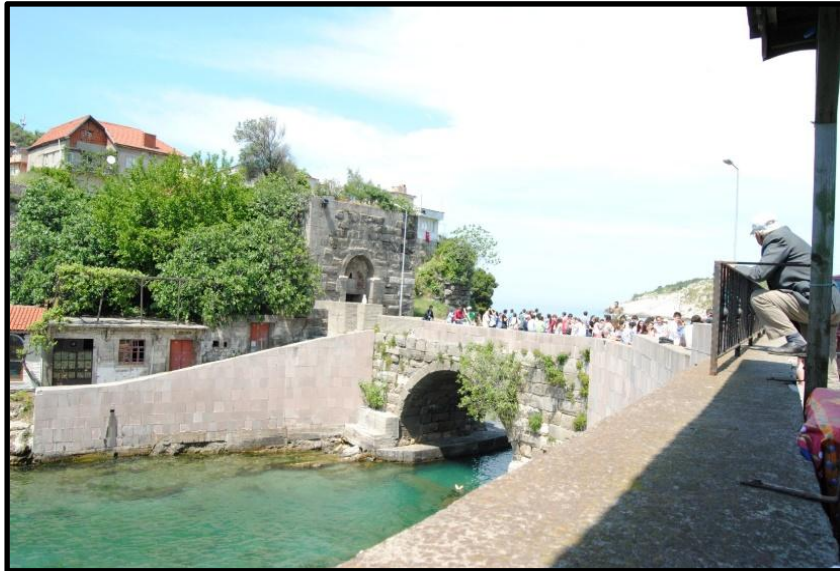
Amasra kenti, tarih boyunca Millet, Fenike İyon, Lidya, Ceneviz, Roma gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmasından dolayı zengin bir kültürel yapıya sahiptir. Özellikle Roma devrinde inŐa edilen yapılar günümüze kadar ulaŐmıŐtır. Farklı medeniyetler, farklı mimari üsluplar, farklı inançlar Amasra yerleŐiminin kültürel dokusuna çeşitlilik katmıŐtır ( zdemir, 2016:109). Kent, geçirdiği tarihi devirlerin ve ev sahipliği yaptđı uygarlıkların mimari özelliklerinin birçoğunu günümüze taŐıyabilmiŐ önemli bir tarihi Şehir özelliği taşımaktadır (Yazgan ve diğerleri, 2005:180).

Görsel 1: Amasra Kentinden Bir Görünüm (URL -2)

Amasra kentinin ekonomisi başta turizm olmak üzere madencilik, el sanatları, balıkçılık tarım ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetlere dayanmaktadır. 1920 tarihlerin sonunda çekicilik ve gemiciliğin önemini yitirmesi, mendirek inşaatının tamamlanması Amasra şehrinde işsizliğin artmasına sebep olmuştur. İstanbul'dan vapurla haftada iki gün gelen kişiler Amasra halkı için gelir kaynağı oluşturmuştur (URL-3). Amasra 1965 tarihine kadar, ağaç oymacılığı, turizm, balıkçılık ve tarımdan oluşan bir iktisadi yapıya sahipken, 1965 tarihinde kömür madenlerinin faaliyete geçmesiyle beraber ilçenin ekonomik yapısında değişim ve çeşitlilik gözlemlenmeye başlamıştır. Şehrin ekonomisi genel olarak bölgede yer alan kömür ocaklarına dayanmaktadır. Halkın büyük bir kesimi maden ocaklarından emeklidir (Alkan, 2018:18).

Amasra; sahip olduğu egemen iktisadi yapıya göre bir turizm şehri olarak tanılanmaktadır. Tarihi, kültürel ve doğal yapısıyla yılın on iki ayı turist çeken bir yerleşim yeridir (Özdemir, 2016, s. 109). Turizm şehirlerinde yerel halkın turizme olumlu bakış açısı ve yerel halkın desteğinin önemi vurgulanarak turizm gelişimini hızlandıran önemli bir nokta olduğu ifade edilmektedir (Türkmen ve Dönmez, 2015:191). Yerel halkın da olumlu desteği ile turizm ilçede, yeme-içme, eğlence, konaklama, tur acenteleri gibi pek çok iş konun gelişmesine olanak sunmuştur. Bireylerin yoğun bir çalışma döneminin ardından tatil maksatlı olarak gittikleri tesislerin, kendilerine sundukları oda, servis ve yemek hizmetlerinin yanında dış mekânda sunulan hizmetlerde turistlerin bu tesisleri seçme nedenleri arasında yer almaktadır. Çocuklu aileler başta olmak üzere, konforu ve pek çok aktiviteyi içerisinde barındıran turistik oteller öncelikli tercih nedeni olabilmektedir (Dönmez ve Türkmen, 1701:2019). Özellikle iç turizme hitap eden Amasra ilçesi ev pansiyonculuğunu ilk başlatan turizm beldelerinden biridir. Şehir merkezindeki pek çok konut ziyaretçilere motel ve pansiyon olarak turistlik konaklama imkânı sunmaktadır. Gelen ziyaretçilere bu sayede şehrin geleneksel hayat şartlarını tanıma ve yaşama olanağı sağlamaktadır (Yazgan vd.:180).

Görsel 2: Amasra Tarihi Kemere Köprüsü

Görsel 3: Amasra Turist Noktalarından Bir Görünüm

Amasra halkının günlük yaşamını, el sanatlarını ve maddi kültürünü derinden etkileyen unsurlardan biri Karadeniz Bölgesinin yoğun orman örtüsüdür. Yeşilin her tonunun karşımıza çıkığı bölgede, hayatın her anında ve her aşamasında kullanılan ahşap eşyalar, Karadeniz ormanlarının çok çeşitli ağaçlarından üretilmiştir (Davulcu, 2015:55). Doğal bitki örtüsünün zenginliği yörede el sanatlarının gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Özellikle bölgenin ormanlarla kaplı olması Amasra’da eski bir sanat dalı olan ağaç oymacılığının yaygın olarak yapılmasına olanak sunmuştur. Ana maddesi ağaç olan çekicilik sanatı Amasra ve dolaylarında yetişen ağaçlardan uygun olanlarının el tezgâhında işlenmesi, oyulması ile birçok eşya yapılmaktadır. Tarihi çok eskilere dayanan bu sanat, pek çok kişinin mesleği haline gelmiştir. Geçmişte bu sanat el tezgâhında yapılmasından ötürü çekicilik ismini almıştır (Kurt, 2020:98). Hammaddesi doğadan yetişen, bitkisel örücülük de Amasra kentinin geleneksel el sanatları içinde yer almaktadır. Bir liman kenti olan Amasra’da tarihsel süreç içinde doğal yapısına paralel olarak geleneksel ahşap gemi imalatı yapılmıştır. İlçe, farklı bir zanaat olan el işlemeciliği ve tel kırma sanatının yoğun olarak yapıldığı yerlerden biridir. Türk patent enstitüsüne tel kırma” dalında patent başvurusunda bulunulmuştur. 2009 tarihinde yapılan başvuru kabul edilerek Resmî Gazetede ilan edilmiştir. Tel kırma işlemesi “Bartın işi tel kırma” ismiyle “coğrafi işaret tescil belgesini” elde etmiştir. Bu coğrafi işaret tel kırma sanatının gelecek kuşaklara bozulmadan iletilmesi gerektiğini de göstermektedir (Gören, 2020:349-350). Amasra halkının yaratıcılığını ortaya koyduğu yöresel el sanatları şehrin merkezinde yer alan çekiciler sokağında yöre esnafını hediyelik eşya bölümlerinde satışa sunularak kazanç elde edilmektedir.

Görsel 4: Amasra Kentinde  ekicilik El Sanatına  rnek

Görsel 5: Tel Kırma Malzemelerinin Satıldığı Bir D kk n

Çalışmada nitel araştırma yöntemden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel bilgi toplama yöntemlerinin istifade edildiği, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir süreçten ibarettir. Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden biri olan görüşme tekniği kullanılmıştır.

Çalışmamız kapsamda, alan çalışmasının araştırma aşaması “yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi” kullanılarak gerçekteştirilmiştir. Önceden hazırlanan, iki aşamadan oluşmuştur. İlk bölümde katılımcılara demografik bilgilere ait olan 7 soru, ikinci bölümde ise çalışma alanı ile ilgili 7 soru yer almaktadır. Sorular açık uçlu olup katılımcının kendini istediği gibi ifade etmesine olanak sağlanmıştır. Ayrıca katılımcı ile yüz yüze görüşüldüğünde düşüncelerini ve tepkilerini daha iyi bir Şekilde gözlemleme fırsatı elde edilmiştir. Görüşmecilerle soru-cevap Şeklinde mülakat formu uygulanmış olup cevapları not edilmiştir. Görüşmede sorulan sorular tüm katılımcılar için, aynı biçimde sözcüklerle ve aynı anlama gelecek Şekilde yöneltilmiştir.

Araştırma Bulguları

Amasra kentinin sahip olduğu el sanatlarının turizm üzerinde oluşturduğu etkilerin araştırılması amacıyla yapılan bu çalışma 1 Temmuz - 1 Kasım 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılanlara ilişkin demografik bilgiler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Yerel halkın demografik özelliklerine ilişkin dağılımı (n = 27)

Araştırmaya katılan Kişilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Değerlendirmeler			
Değişkenler	Grup	Frekans Değeri	(%)
Yaş	18-25	4	23,07
	26-35	2	7,4
	36-45	7	25,92
	46 Yaş ve Üzeri	14	51,86
Doğum Yeri	Amasra	7	25,93
	Amasra Dışı	20	74,07
Eğitim	İlköğretim	5	18,51
	Ortaöğretim	2	7,4
	Lise	7	25,93
	Ön lisans	4	14,81
	Lisans	7	25,93
	Lisansüstü	2	7,4
Meslek	Öğretmen	5	18,51
	Emekli	2	7,4
	Öğrenci	3	11,11
	Ev Hanımı	3	11,11
	Kamu	4	14,81
	Avukat	1	3,7
	El Sanatı Ustası	3	11,11
	İşletmeci	3	11,11
	Yönetici	1	3,7
	Güvenlik Görevlisi	1	3,7
İşçi	1	3,7	

Medeni Durum	Evli	21	77,78
	Bekâr	6	22,22
Cinsiyet	Kadın	14	51,85
	Erkek	13	48,15
Gelir Durumu	Asgari Ücret ve Altı	7	25,93
	Asgari Ücretten Yüksek	20	74,07

Örnekleme grubunun demografik özelliklerine göre araştırmaya katılanların %14,81'i 18-25 yaş aralığında, % 7,40'ı 26-35 yaş aralığında, % 25,92'i 36-45 yaş aralığında ve % 51,86'ı 46 yaş ve üzerindedir. Örnekleme grubunun doğum yerine göre dağılımına bakıldığında %25,93'ü Amasra, % 74,07'i Amasra dışı olduğu görülmektedir. Örnekleme grubunun eğitime göre incelendiğinde %18,51'i ilköğretim, %7,40'ı ortaöğretim % 25,92'i lise, % 14,81'i ön lisans, % 25,92'i lisans, % 7,40'ı lisansüstü bireylerin oluşturduğunu görmekteyiz. Örnekleme grubu, meslek durumuna göre incelendiğinde araştırmaya katılanların % 11,11'i işletmeci, % 7,40'ı emekli, % 18,51'i öğretmen, % 11,11'i ev hanımı, % 14,81'i kamu, % 3,70'i avukat, % 11,11'i el sanatı ustası, % 3,70'i yönetici, % 11,11'i öğrenci, % 3,70'i güvenlik görevlisi, % 3,70'i işçidir. Araştırmaya katılanların medeni durumuna bakıldığında % 77,78'i evli, % 22,22'i bekârdır. Araştırmaya katılanların cinsiyet durumu incelendiğinde % 51,85'i kadın, % 48,15' erkek. Örnekleme grubunun gelir durumuna bakıldığında araştırmaya katılanların % 25,93'ünün geliri asgari ücret ve asgari ücretten düşük, % 74,07'nin geliri asgari ücretten yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Mülakat Formuna Verilen Cevaplar

Ek'1 de sunulan ve etik onay belgesi alınan sorular 2 (iki) bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde görüşülen katılımcılara ait demografik bilgiler yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcılara Amasra kentine ilişkin toplam 7 (yedi) soru yöneltilmiştir.

Amasra'da bildiğiniz el sanatları nelerdir?

Görüşme yapılan kişilere Amasra kentinin bilinen geleneksel el sanatlarına ilişkin sorusuna yönelik cevaplar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2: Amasra Kentine Ait Geleneksel El Sanatları

	Görüşülenler	Bulgular
Amasra'da bildiğiniz el sanatları nelerdir?	G3, G7, G9, G10, G13, G14, G15, G18, G20, G24, G25	Ahşap oymacılığı (çekicilik), tel kırma, el işlemleri, sepetçilik
	G4, G19	Şile bezi, dokuma
	G1, G2, G5, G6, G8, G11, G12, G16, G17, G21, G22, G23, G26, G27	Bilgileri yoktur.

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların geleneksel el sanatlarından, % 40.74'ü (11) ahşap oymacılığı (çekicilik), tel kırma, el işlemleri, sepetçilik % 7,40'ı (2) şile bezi, dokuma, % 51.86'nın (14) bilgisi olmadığı tespit edilmiştir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır;

G3: "...ağaç oyma, tel kırma, el işlemesi, sepetçilik.."

G7: "...ahşap oyma, tel kırma..."

G11: "...bilmiyorum, deniz havası almaya geldim.."

G19: "...dokumacılık..."

G27: "...bilmiyorum, balık yemeye geldim"

Gelen turistlerin geleneksel el sanatları konusunda fikirleri var mıdır?

Görüşme yapılan kişilere "Gelen turistlerin geleneksel el sanatları konusunda fikirleri var mıdır" sorusuna yönelik cevaplar Tablo 3 'de sunulmuştur.

Tablo 3: Amasra Geleneksel El Sanatlarının Bilinirliği

	Görüşülenler	Bulgular
Gelen turistlerin geleneksel el sanatları konusund a fikirleri var mıdır?	G3, G7, G8, G9, G16, G23, G25	Vardır
	G2, G4, G5, G6, G12, G13, G14, G15, G18, G19, G20, G21, G24, G27	Yoktur
	G1, G10, G11, G17, G22, G26	Kararsızdır

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların gelen turistlerin el sanatları hakkında % 25,92'nin (7) fikir sahibi olduğu, % 51,86'nın (14) fikir sahibi olmadığını, % 22,22'nin (6) ise kararsız olduğu tespit edilmiştir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır;

G2: "...fikirleri yoktur..."

G5: "...gezmeye ve balık yemeye geldiklerini düşünüyorum..."

G13: "...taze balık ve doğaya geliyorlar..."

G17: "...araştırıp gelende olabilir, gezmeye gelende ..."

G23: "...fikirleri olduklarını düşünüyorum..."

Geleneksel el sanatlarının tanıtılması için neler yapılabilir?

Görüşme yapılan kişilere "Geleneksel el sanatlarının tanıtılması için neler yapılabilir?" sorusuna yönelik cevaplar Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4: Geleneksel El Sanatlarının Tanıtılması

	Görüşülenler	Bulgular
Geleneksel el sanatlarının tanıtılması için neler yapılabilir?	G1, G2, G4, G8, G9, G10, G11, G12, G16, G18, G21, G22, G23, G24, G26	Reklam, sosyal medya, broşür, basın organları
	G3, G6, G7, G13, G14, G20, G27	Festival, fuar, organizasyon, kongre
	G5, G15, G17, G19, G25	Yöresel pazarlar, mağazalar ve stantlar kurulmalı

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların el sanatlarının gelişmesi konusunda, % 55,56'ı (15) reklam, sosyal medya, broşür, % 25,92'i (7) festivaller, fuar, kongre, organizasyon, % 18,52'i (5) ise yöresel pazarlar ve mağazalar açılması, stantlar kurulmasına ilişkin cevaplar verildiği tespit edilmiştir; görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır;

G4: "...reklamlar verilmeli.."

G9: "..basın organları en önemli araçtır..."

G13: "..festivaller düzenlenmeli, çeşitli organizasyonlar yapılmalı, fuarlar açılmalı..."

G19: "..yöresel mağazalar açılabilir.."

G25: "...stantlar kurulmalı, yöresel ürünler sergilenmeli.."

Geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?

Görüşme yapılan kişilere "Geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?" sorusuna yönelik cevaplar Tablo 5'de sunulmuştur;

Tablo 5: Geleneksel El Sanatlarının Geliştirilmesi

	Görüşülenler	Bulgular
Geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi için sizce neler yapılabilir?	G2, G3, G4, G5, G7, G8, G11, G12, G13, G16, G17, G21, G24, G25, G26	Kurslar açılmalı, okullarda ders olarak verilmeli, iş başı eğitim programları
	G1, G6, G15, G19, G20, G22, G23, G27	Maddi destek verilerek, imalathane açılarak
	G9, G10, G14, G18	Çıрак yetiştirilerek

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi için neler yapılması konusunda % 55,56'ı (15) kurslar açılmalı ve ders olarak verilmeli, iş başı eğitim programları, % 29,62'i (8) maddi destek verilmeli, imalathaneler açılmalı, % 14,82'i (4) ise çıarak yetiştirilmeli şeklinde cevaplar verildiği tespit edilmiştir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır;

G1: "...maddi destek verilmeli..."

G7: "..halk eğitim kursları açılmalı.."

G10: "...çıarak yetiştirilmeli.."

G19: "...maddi teşvik verilerek gelişmesine katkı sağlanmalı.."

G26: "...iş başı eğitim programları düzenlenmeli.."

Geleneksel el sanatlarının korunması için hangi tedbirler alınabilir?

Görüşme yapılan kişilere "Geleneksel el sanatlarının korunması için hangi tedbirler alınabilir?" sorusuna yönelik cevaplar Tablo 6' da sunulmuştur;

Tablo 6: Amasra Geleneksel El Sanatlarının Korunması

	Görüşülenler	Bulgular
Geleneksel el sanatlarının korunması için hangi tedbirler alınabilir?	G1, G2, G13, G14, G15, G19, G21, G26, G27	Çıraklar yetiştirilmeli, Kurslar açılarak korunmalı
	G3 G7, G9, G10, G16, G17, G20	Maddi destek, koruma altına alınmalı, vergiden muaf olmalı
	G4, G5,G6,G8,G11, G25	Patent alınmalı, coğrafi işaret, müzeler açılmalı
	G12, G18, G22, G23, G24	Toplum bilinçlendirilmeli

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların geleneksel el sanatlarının korunması konusunda ,% 33,33'ü (9) çırak yetiştirilmeli, kurslar açılmalı, % 25,93'ü (7) maddi destek verilmeli, koruma altına alınmalı, % 22,23'ü (6) coğrafi işaret, patent, müzeler açılmalı, % 18,51'i (5) ise toplum bilinçlendirilmesine ilişkin cevaplar verdiği tespit edilmiştir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır;

G1: "...çıraklar yetiştirilmeli...."

G3: "...maddi destek verilmeli.."

G8: "...müzeler açılmalı.."

G13: "maddi destek verilmeli, vergiden muaf olmalı.."

G24: "...gençler bilinçlendirilmeli.."

Geleneksel el sanatlarının turizme katkıları nasıl artırılabilir?

Görüşme yapılan kişilere "Geleneksel el sanatlarının turizme katkıları nasıl artırılabilir?" sorusuna yönelik cevaplar Tablo 7' de sunulmuştur.

Tablo 7: Geleneksel El Sanatlarının Turizme Etkilerinin Artırılması

	Görüşülenler	Bulgular
Geleneksel el sanatlarının turizme katkıları	G1, G2, G4, G6, G7, G8, G9, , G11, G12, G13, G15, G17, G19, G20, G21, G23, G24,G25, G26	Tanıtım ve reklam yapılmalı, broşür, görseller, organizasyon, sosyal medya

nasıl artırılabilir?	G3,G5, G10,G14, G16, G18, G22, G27	Turistlerin gezebileceği imalathaneler açılmalı, yapma fırsatları verilmeli, turist noktalarına stantlar kurulmalı
-----------------------------	------------------------------------	--

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların geleneksel el sanatlarının turizme katkılarının nasıl artırılacağı konusunda % 70,38'i (19) tanıtım ve reklam yapılarak, organizasyon broşür, sosyal medya , % 29,62'i (8) turistlerin gezebileceği imalathaneler açılmalı ve uygulamalı gösterim yaptırarak, turistlerin ilgisi çekilmeli ve stantlar kurulmalı şeklinde cevaplar verdiği tespit edilmiştir. Görüşmeye ilişkin bazı cevaplar şunlardır;

G3:“*...turistlerin gezebileceği imalathaneler açılmalı, turistlere deneyimleme fırsatı verilmeli..*”

G8:“*...tanıtım yapılarak katkı sağlanabilir..*”

G13: “*..reklam ve tanıtım yapılarak..*”

G14: “*..turist noktalarına yöresel ürünlerin için stantlar kurulmalı..*”

G26: “*..tanıtımla turist sayısı artırılabilir..*”

Eklemek istediğiniz bir şeyler var mıdır?

Görüşme yapılan kişilere "Eklemek istediğiniz bir şeyler var mıdır?" sorusuna yönelik cevaplar Tablo 8' de sunulmuştur;

Tablo 8: Katılımcıların Görüşmeye İlişkin Fikirleri

	Görüşülenler	Bulgular
Eklemek istediğiniz bir şeyler var mıdır?	G1, G2, G3, G4,G5, G7, G8, G9, G10, G11, G12, G13,G14, G15, G16, G17, G18, G20, G22, G23, G24, G25, G26,G27	Yok
	G6, G19, G21	Var

Tabloda yer alan verilere göre görüşme yapılan katılımcıların % 88,89'u (24) herhangi bir şey eklemek istemediğini, % 11,11'i (3) ise bir şey eklemek istediğine ilişkin cevaplar verdiği tespit edilmiştir. Görüşmeye ilişkin cevaplar şunlardır;

G6: “*..araçların otopark sorunu için çözümler üretilmeli...*”

G13:“*..yok..*”

G19: “*..turistlerin yoğun olduğu noktalarda yöresel ürünler ücretsiz tadım yaptırılmalı..*”

G21: “*..kenti tanıtacak yerel yönetimlerin görevlendirdiği rehberler olmalı*”

G25:“*...eklemek istediğim bir şey yok..*”

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada, Zonguldak ilinden ayrılarak Bartın ilinin önemli turizm merkezi olan Amasra kentinin sahip oldukları el sanatları tespit edilmiştir. Kültür turizmi kapsamında geleneksel el sanatlarının turizme olan etkilerinin araştırılması amacıyla yapılan bu araştırma yazılı kaynaklar dışında görüşülen kişilerden elde edilen bulgular doğrultusunda tamamlanmıştır. Araştırma kapsamında görüşmecilerin demografik özellikleri, geleneksel el sanatlarının çeşitliliği ile kentin kültürel ve coğrafi yapıları incelenmiştir.

Çalışma alanı olan Amasra kenti sahip olduğu doğal güzellikleri ile ön plana çıkmıştır. Günümüzde ise önemli bir turizm merkezi olan Amasra kenti geçmişte birçok uygarlığı içinde barındırmış tarihi kentlerden biridir. Sahip olduğu kültürel varlıkları, tarihi dokusu ve el sanatlarıyla kültür turizminin önemli merkezlerindedir. Yeraltı ve yerüstü kaynakları yöre halkının başlıca geçim kaynaklarını oluşturmaktadır. Geçmişten günümüze ulaşan maden işlemeciliğinin yanında, turizm ve el sanatları da gelişme göstermiştir. Amasra kentinin doğal yapısı, bir liman kenti olması ve zengin orman ürünleri el sanatlarında ağaç işçiliği (çekicilik sanatı), sepet örücülüğü, tel kırma gibi sanatı dallarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Kentte özellikle ağaç işlemeciliği ve tel kırma sanatı faaliyet göstermektedir. Çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar maddeler halinde ortaya konulmuştur.

- Amasra kenti daha çok doğal güzelliklerinin yanında sahip olduğu doğası ve deniz turizmi sebebiyle, gelen turistlerin el sanatları noktasında yetersiz bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir.
- Kentte yaşayan halkın, turizmin kent üzerinde oluşturduğu olumsuz baskılarından dolayı bir endişeye sahip oldukları belirlenmiştir. Özellikle kalabalık turların kentlere gelişi ve çevreye verdikleri gürültü ile tarihi yapıları verdikleri bilinçsiz temaslar (dokunma, koparma gibi eylemler) zarar vermektedirler. Bu sebep ile tur operatörlerinin tarihi kentler konusunda eğitilmesi gerekmektedir.
- Amasra kentinde yoğun talep olarak görülen ahşap konusunda gelen turistlerin uygulama alanları isteği üzerine atölye imkanlarının geliştirilmesi gerekmektedir.
- El sanatlarının günümüzdeki son temsilcilerinin özlük haklarının iyileştirilmesi konusunda bazı kararların alınması gereklidir. Nasıl ki devlet sanatçıları özlük hakları devlet tarafından sağlanırken, günümüzdeki son temsilcilerinde özlük hakları konusunda bir düzenleme yapılmalıdır.
- Turizm kentlerin ortak sorunlarından biriside otopark sorunudur. Özellikle gezi güzergâhındaki yoğunluktan dolayı kente girişlerde zorluklar yaşandığı tespit edilmiştir.
- Bir kültür unsuru olan el sanatları ülke ve bölgeler açısından büyük önem arz etmektedir. Gelişmesi ve kuşaktan kuşağa aktarılmasına katkı sağlayacak tedbirler alınması gerekmektedir. Ayrıca devlet tarafından maddi teşvik verilerek, çırakların ücretleri ödenerek ve el sanatları konusunda farkındalık oluşturularak gelişmesine katkı sağlanacağı tespit edilmiştir.

- Turizmle iç içe olan geleneksel el sanatlarının turizme olan etkilerinin artırılması için tanıtımın önemli bir faktör olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamı neticesinde ulaşılan sonuçlar çalışama alanına yönelik öneriler ve gelecekte bu alanda araştırma yapacak kişilere yönelik öneriler iki başlık altında sunulmuştur;

Araştırma Alanına Yönelik Öneriler

El sanatları toplumların kültürlerini, yaşam biçimlerini, gelenek ve göreneklerini, üretildikleri dönemin özelliklerinin yansıtan önemli kültürel hazinelerdir. Çevresel faktörler, doğal ve beşeri özellikler, hammadde gibi pek çok etken el sanatlarının çeşitlilik göstermesine neden olmuştur. Batı Karadeniz bölgesinin önemli turizm merkezlerinden birisi olan Amasra kentinin sahip olduğu el sanatlarının farkındalığının artması, turizmin gelişmesi ve kültürel mirasın korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlayacak çalışma alanına yönelik öneriler maddeler halinde sıralanmıştır.

- Çalışma alanı olan Amasra kentinde turist karşılama noktaları oluşturulmalıdır. Bu özel alanlarda yerel yönetimler, paydaşlar ve gönüllüler tarafından organize edilen farklı etkinlikler eşliğinde turistler karşılanmalıdır.
- Kentlerin tanıtımında Sosyal medya aktif olarak kullanılmalı, çeşitli basın kuruluşlarından yardım alınmalı, çeşitli tabelalar asılmalı ve kenti anlatan el kitapçıları bastırılarak tanıtımlar artırılmalıdır. Belirli noktalara örnek imalathaneler ve yöresel mağazalar açılarak stantlar kurularak Türk el sanatı ürünleri teşhir edilmeli ve tanıtımı sağlanmalıdır.
- Halk eğitim merkezleri veya lise dengi okullarda eğitimi verilerek el sanatlarının gelişmesini sağlanmalıdır.
- Araştırma sahasında destinasyonu ziyaret eden turistlere kentle özdeşleşen yöreyi anımsatacak ücretsiz ufak hediyeler takdim edilmesi önerilmektedir.
- Amasra destinasyonların da gezi esnasında kentin kültür varlıklarını ve el sanatlarının tanıtılmasına katkı sağlayacak ücretsiz rehberlik hizmetleri verilmesi önerilmektedir.
- Araştırma alanını ziyaret eden turistlerin karşılaştığı zorluklar arasında otopark sorununun olduğu görülmüştür. Kentlerin tarihi dokusu bozulmadan otopark sorununa çözüm olacak projeler geliştirilmesi önerilmektedir.
- Şehri ziyaret eden turistlere el sanatlarını deneyimleme fırsatı vererek algı oluşması sağlanmalıdır.
- Çalışma alanı olan her iki turizm merkezlerinde belirli noktalara stantlar kurularak yöresel yiyecekler ücretsiz olarak tadım yaptırılmalıdır.
- Gelen ziyaretçilerin şehri daha rahat görmeleri adına Amasra kentinin belirli noktalarına kültürel değerleri gösteren kavram haritaları konulmalıdır. Patent ve coğrafi işaret alınmalı, toplum Türk el sanatları konusunda bilinçlendirilmeli ve algı oluşturulmalıdır.

Alanda Çalışma Yapacaklara Yönelik Öneriler

- Kùltürel mirasın oldukça zengin olduğu çalışma alanında gelecekte çalışma yapmak isteyen araştırmacıların; Geleneksel el sanatlarını ayrı ayrı ele alarak çalışma yapması önerilmektedir.
- Bireylerin geleneksel el sanatlarına yönelik tutum ve davranışlarını içeren çeşitli çalışmalar yapılmalıdır.
- Turizm öğrencilerinin konu üzerindeki düşüncelerini almak amacıyla çeşitli çalışmalar yaptırılabilir.

Kaynakça

- Akkuş, Ç., Akkuş, G. ve Bayraktar, Y. (2017). Somut Kültürel Mirası Koruma Çalışmaları: Erzincan-Kemaliye Sit Alanı. *International Periodical for the Languages, Literatur eand History of Turkishor Turkic*. 12 (35), 1-12.
- Bandeoğlu, Z. (2016). Türkiye’de Kültür Turizmi Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (2), s:155-168.
- Çakmak, S. (2020). Kültürel Miras Yaklaşımıyla “Türkiye: Potansiyelini Keşfet” Logosunun Simgesel Olarak Çözümlemesi. *İdil*, 65, s: 155-164.
- Dağ, Ö. (2017). *Geleneksel Amasra Evleri Plan Tipolojisi*. İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Davulcu, M. (2015). Karadeniz Bölgesinde Ahşap Tekne Yapımcılığı ve Günümüzdeki Durumu, GÜ. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, s: 93-125.
- Dönmez, Y., & Türkmen, F. (2015). Turistlerin satın alma kararında peyzaj düzenlemelerinin rolü: Belek örneği. *Turizm Akademik Dergisi*, 2(2).
- Dönmez, Y., & Türkmen, F. (2019). Konaklama İşletmelerinde Peyzaj Düzenlemelerinin Önemi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1698-1705.
- Gören, S. (2020). GelenektenGeleceğeBartınİşi Tel Kıрма. *TürükUluslararasıDil, EdebiyatveHalkbilimiAraştırmalarıDergisi*,8(21), s:29-48.
- Güdü Demirbulat, Ö., Özdemir, S. S.ve Bozok, D. (2015). El Sanatları ve Turizm İlişkisi Çerçevesinde Türk Halı Dokumacılığının UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesinde Yer Alan Örnekler Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *14. Geleneksel Turizm Paneli*, s: 564-577.
- Güllü, K. ve Yaşar, M. (2019). Yerel Halkın Alternatif Turizm Potansiyeli Algılaması: Elazığ Örneği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2,s:107-126.
- Gümüş, M. ve Dilek, M. (2020). *Kültürel Miras ve Turizm (Disiplenlerarası Yaklaşım)*. Detay Yayıncılık.
- Güvenç, B. (2010) . *İnsan ve Kültür*. Boyut Yayınları, İstanbul.
- İstanbul Valiliği İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (2014). *Kültürel Mirasın Korunması, İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP)*. Rehber Kitabı, Haziran.
- Kaya Özdemir, D. (2016). *Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği İçin Peyzaj Yönetim Anlayışının Geliştirilmesi: Bartın-Amasra Örneği*. Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Kurt, C. (2020). Amasra’da Yaşayan Son Ağaç Torna Ustası: Ali Rıza Vatandaşlar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13 (70), s: 97-105.
- Onur, B. (2020). 8.1.1. Modern Architecture in Karabuk: BuildingCulturalHeritage, In: *CulturalHeritageandTourism*, Ed. Fatih TÜRKMEN, Peter Lang Publications, p. 145-160 (ISBN: 978-3-631-84245-4).

- Ozturk, S. & Isinkaralar, O. (2018). New Trends in Tourism: A Research on Farm Tourism. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 8 (4), 537-546
- Ozturk, S., Isinkaralar, O., Yilmaz, D., & Cicek, E. (2021b). Tourists' Perspective of Cultural Heritage Areas: Importance-Performance Analysis of Safranbolu. *Research & Reviews in Architecture, Planning and Design*, Gece Akademi, 133-155.
- Özsoy, Y. (2019). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Turizm Alanında Değerlendirilmesi. Gazipaşa Örneği*. Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu.
- Öztürk, S. , Işınkaralar, Ö. , Yılmaz, D. & Çılgınoğlu, H. (2021c). Bir Kültür Turizmi Destinasyonu Olarak Hasankeyf Örneğinde Ziyaretçi Memnuniyeti. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 23 (2) , 359-369.
- Öztürk, S. , Işınkaralar, Ö. , Yılmaz, D. & İhtiyar, M. (2020). Koruma Yaklaşımı Olarak Tarihi Bir Güzergâhın Kültür Rotasına Dönüştürülmesi: Kastamonu Örneği. *Turar Turizm ve Araştırma Dergisi*, 9 (2) , 144-159.
- Öztürk, S., Işınkaralar, Ö., Yılmaz, D., (2021a). Restorasyon çalışmaları sonrası yerel halkın algı ve tutumları (Kayseri kalesi örneği). *Doğu Coğrafya Dergisi* 26(45), 183-194.
- Sarı, Y. (2001). *Amasra İlçesinin Doğal ve Kültürel Peyzaj Değerlerinin Sürdürülebilir Turizm Bağlamında İrdelenmesi*. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak.
- Türkmen, F. & Dönmez, Y. (2015). Korunan Alanların Turizme Açılmasına İlişkin Yerel Halkın Görüşleri (Yenice Örneği) . *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2) , 189-204.
- Yazgan, E. M., Kapuci, C. ve Cengiz, B. (2005). Çevreye Duyarlı Turizmin Geliştirilmesi Bağlamında Ekoturizm ve Amasra Örneği. *Korunan Doğal Alanlar Sempozyumu*, s: 179-182.

İnternet Kaynakları

URL-1 <https://ozhanozturk.com/2017/12/30/amasra/> Erişim Tarihi 01.10.2021

URL-2 <https://www.youtube.com/watch?v=tGwNuy9sYYA> Erişim tarihi 16. 02. 2022.

URL-3 <https://ozhanozturk.com/2017/12/30/amasra/> Erişim Tarihi 16. 01 2022